



578

«ШАЖАРА –
МОЗИЙГА
НАЗАР»

ПУЛЛАНГАН
УМРЛАР

ОДАМЛАР «КАТ-
ТАГАП»ЛАРГА
ИШОНМАЙДИ

КУЧЛИ ДАВЛАТДАН – КУЧЛИ ФУҚАРОЛИК ЖАМИЯТИ САРИ



ЖАМИЯТ

№ 5 (641)
2019 йил
8 февраль,
жума

Ижтимоий-сиёсий газета



2006 йил 31 августдан чоп этила бошлаган



www.jamiyatgzt.uz



jamiyat@uamail.uz



ШИРИН БОЛАЛАРНИНГ
АЧЧИҚ ҚИСМАТИ



ЯХШИЛИК ҚИЛ –
СУВГА ОТ...



«ЎҚИТУВЧИЛАР ОИЛАСИ
ЭКАН, ДЕЙСИЗ, ҚЎЛИДАН
КЕЛСА, ТЎЙ ҚИЛСИН!»



Келгуси сонда:

ҚИСҚА САТРЛАРДА ЎҚИҢ!

Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёев раислигида 6 февраль куни иқтисодиёт тармоқлари ва ҳудудларда экспорт ҳажмини ошириш борасидаги энг муҳим вазифаларга бағишланган видеоселектор йиғилиши бўлиб ўтди.

ИНВЕСТОРЛАРНИ НЕГА ЖАЛБ ЭТОЛМАЯПМИЗ?

Кейинги йилларда мамлакатимизда эркин иқтисодий зоналарни ташкил этиш, улар фаолиятини ривожлантиришга катта эътибор қаратилмоқда. Хусусан, юртимизда 2008-2016 йиллар давомида фақатгина 3 та эркин иқтисодий зона ташкил этилган бўлса, Президентимиз Шавкат Мирзиёевнинг тегишли фармон ва қарорлари асосида кейинги қисқа вақтда уларнинг сони 21 тага етказилди. Бугунги кунда республикада 10 та эркин ишлаб чиқариш зонаси, 8 та фармацевтика, биттадан туризм, балиқ хўжалиги ҳамда агросаноат йўналишидаги ана шундай зоналар фаолият юритмоқда.

Парламент аъзоларининг ўрганишларидан маълум бўлдики, республикамиздаги деярли ҳар битта туманда инвесторларни жалб қилиш, уларга жой ажратиш борасида сусткашликларга йўл қўйилмоқда. Баъзи вилоят маъмурий кенгашлари томонидан ЭИЗда лойиҳаларнинг аниқ ҳисоб-китобларсиз жойлаштирилиши, айрим фаолият турлари учун сунъий имтиёз берилиши, ўз навбатида, бозордаги рақобат муҳитининг бузилишига олиб келмоқда. Шу боис депутатлар вазирлик нафақат ташқи, балки ички инвестицияни ҳам ривожлантиришга алоҳида эътибор қаратиши мақсадга мувофиқ эканини билдирди.



Эркин иқтисодий ва кичик sanoat зоналарида бизнес субъектларини жойлаштириш, уларга имтиёз ва преференциялар беришни ташкил этиш ишлари қоникарлими? Бу масалага Олий Мажлис Қонунчилик палатаси депутatlари томонидан ташкил этилган «Хукумат соати»да Инвестициялар ва ташқи савдо вазири Сардор Умурзоқов апрофича тўхталиб ўтди.

Вазир таъкидлашгича, давлатимиз раҳбарининг 2016 йил 26 октябрдаги фармонида мувофиқ, эркин иқтисодий зоналар учун қулай шарт-шароитлар яратилди. Уларнинг иштирокчилари бир қатор тўловлардан озод этилди. Шу кунга қадар эркин иқтисодий зоналарда умумий қиймати 3660,5 миллион долларга тенг 629 та лойиҳа маъқулланган. Уларнинг 158 таси ҳаётга татбиқ этилган бўлса, 431 таси амалга оширилмоқда. Жумладан, ўтган давр мобайнида маъмурий кенгашлар томонидан маъқулланган умумий қиймати 1045,5 миллион долларга тенг 158 та лойиҳа амалга оширилган. Бунинг натижасида 9 минг 746 та янги иш ўрни яратилган. Жорий йилнинг 1 январь

ҳолатига кўра, фаолиятини бошлаган корхоналар жами 4,9 триллион сўмлик ишлаб чиқариш ҳажмига эришган. 197 турдаги sanoat маҳсулотларини ишлаб чиқариш йўлга қўйилган.

Шунингдек, корхоналар 194 миллион долларлик маҳсулотни экспорт қилган. Айни пайтда умумий қиймати 721 миллион долларлик 40 та истиқболли лойиҳа бўйича ҳудудий маъмурий кенгашлар томонидан эркин иқтисодий зоналар иштирокчиси мақомини берувчи тегишли ҳужжатларни расмийлаштириш ишлари кетмоқда.

Албатта, ўтган қисқа давр мобайнида соҳада шу каби катта ўзгаришлар қилинди. Аммо тизимда талай муаммо ва камчиликлар ҳам учрамоқда. Хусусан, айрим ЭИЗда муҳандислик-коммуникация тармоқларида улаш иш ва ишлаб чиқариш инфра-тузилма объектларини қуриш билан боғлиқ масалалар ҳалигача охирига етказилмаган. Натижада ушбу зоналарга инвесторларни жалб қилиш ишлари қийин кечмоқда. Шунингдек, бу каби зоналарга бириктирил-

ган тижорат банклари томонидан дирекция фаолиятига қўмаклашши ҳамда янги инвестициявий лойиҳаларни амалга ошириш юзасидан таклиф киритиш бўйича стардича ташаббус кўрсатилмапти.

Парламент аъзоларининг ўрганишларидан маълум бўлдики, республикамиздаги деярли ҳар битта туманда инвесторларни жалб қилиш, уларга жой ажратиш борасида сусткашликларга йўл қўйилмоқда. Баъзи вилоят маъмурий кенгашлари томонидан ЭИЗда лойиҳаларнинг аниқ ҳисоб-китобларсиз жойлаштирилиши, айрим фаолият турлари учун сунъий имтиёз берилиши, ўз навбатида, бозордаги рақобат муҳитининг бузилишига олиб келмоқда. Шу боис депутатлар вазирлик нафақат ташқи, балки ички инвестицияни ҳам ривожлантиришга алоҳида эътибор қаратиши мақсадга мувофиқ эканини билдирди.

Вазир ушбу танқидга жавоб қайтарар экан, шу кунга қадар ички инвестиция масалаларига жиддий аҳамият берилмагани, мутасаддилар бу йўналишда фақат статистика билан шугулланиб келгани-

ни таъкидлади. Айниқса, ҳудудларда ҳоким ўринбосари сифатида ташкил қилинган инвестиция бўйича ўринбосарлар қандай ишлашни билмайди. Шунингдек, мамлакатимизнинг хориждаги элчихоналаридаги савдо ва инвестиция бўйича мутахассислар билан ҳам ҳамкорлик йўлга қўйилмаган. Бу эса бевосита уларнинг айби эмас, балки вазирлик ишларини тўғри ташкил этишга имкониёна етмади. Ушбу мутахассисларга зиммасидаги вазифа ҳақида тўғри тушунириш берилмаган. Эндиликда соҳага жалб қилинган ҳар бир мутахассис билан бевосита ҳамкорлик алоқалари ўрнатилди. Шу боис, ҳар бир вилоят, туман ва шаҳар ҳокимликларига

вазирликдаги мутахассислар бириктирилди. Улар ҳудуддаги инвестиция лойиҳаларини маҳаллий раҳбарлар билан биргаликда қўриб чиқиш, маъқулларини онлайн тарзда вазирликка тақдим этади.

Депутатлар ушбу зоналардаги тadbиркорлар ва бизнес субъектларига берилаётган қўшимча имкониятлар, имтиёз ва преференцияларнинг ташкилий-ҳуқуқий асосларини мустаҳкамлаш масаласига жиддий ёндашиш кераклигини ҳам таъкидлади. Хорижий инвестицияларни кенг жалб қилиш учун мамлакатимизнинг инвестиция салоҳиятини жаҳон бизнес ҳамжамиятига тўла намoён этиш, сармоя киритишга интиладиган инвесторлар учун ҳудудлар ва тармоқлар бўйича инвестиция лойиҳаларини шакллантиришда ҳуқуқий муносабатларни тартибга солувчи «Эркин иқтисодий зоналар тўғрисида»ги Қонунни бугунги кун талаблари асосида қайта қўриб чиқиш, уни янада такомиллаштириш лозимлиги қайд этилди.

Хайрулло АСТАНАҚУЛОВ,
«Жамият» мухбири

Ижтисмоий-сиёсий ҳаёт

Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналиши бўйича Ҳаракатлар стратегияси мамлакатимизда суд-ҳуқуқ тизимини янада демократлаштириш ва эркинлаштириш, одил судловни амалга ошириш жараёнларини сифат жиҳатдан янги босқичга кўтарди.

Айниқса, жиноят, фуқаролик, маъ-

ИҚТИСОДИЙ СУДГА ИШОНЧ ОРТМОҚДА

мурий ишлар бўйича судлар билан бирга иқтисодий судлар фаолиятининг ҳам йўлга қўйилиши тadbиркорлик соҳасида юзага келадиган ҳар қандай муаммоларга қонуний ечим топилишида муҳим аҳамият касб этмоқда.

Президентимизнинг «Ўзбекистон Республикаси суд тизими тузилмасини тубдан такомиллаштириш ва фаолияти самарадорлигини ошириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги фармонида мувофиқ, Қорақалпоғистон Республикаси, вилоятлар ва Тошкент шаҳар хўжалик судлари тегишли иқтисодий судлар этиб ўзгар-

тирилди. 71 та туманлараро, туман (шаҳар) иқтисодий судлари ташкил этилди. Бунга сабаб эса илгари хўжалик судлари фақат вилоят даражасида фаолият кўрсатиб, айрим туманлар суд биносидан узоқ масофада жойлашгани боис тadbиркор даъво аризасини берган пайтдан низо судда қўриб чиқилгунига қадар вилоят марказига бир неча мартаба қатнашга мажбур бўлар эди. Бу эса молдний харажат билан бирга, ортиқча вақт сарфланишига олиб келар эди.

Эндиликда ишлар биринчи инстанцияда қўриб чиқиш амали-

ёти жорий этилди.

Бу эса, ўз навбатида, қисқа муддатда фуқаролар, шу жумладан, тadbиркорларнинг иқтисодий судга бўлган ишончи ортиб боришини таъминламоқда. Масалан, иқтисодий судлар томонидан 2018 йилда 403 минг 344 та иш қўриб чиқилиб, даъвогарлар фойдасига 12,6 триллион сўмдан ортиқ маблағ ундирилди. Айни жиҳат мамлакатимизда судларнинг ваколати кенгайтирилиб, одил судловни амалга оширишда уларнинг ҳолислиги ва мустақиллиги кафолати мустаҳкамланиб бораётганини аниқлади.

Рустам РАСУЛОВ,
Тошкент вилояти иқтисодий суд раиси



Имом ал-Бухорийнинг ҳаёти ва фаолиятига бағишланган ҳужжатли фильм «Россия-Культура» телеканалда намойиш этилади. Фильм 17 февраль куни, Москва вақти билан соат 13:20 да эфирга узатилади.

Қишнинг қаҳратонида фақатгина «шортикча» кийиб олган 10-12 яшар болакай совуқдан музлаб қолган кучсиз қўллари билан дарвозани тақиллатарди. Унинг қўллари шишиб кетган, бармоқлари орасидан, бошидан қон оқиб, қотиб қолган. Қалтираб турибди. Биров калтаклаган. Одам санашга нолойиқ қайсидир «одам» калтаклаган...

Болани ҳовлига киритишди, юз-қўлини артишди, иссиқ чой тутишди, кийинтириб ётқизишди. Инграй-инграй ухлаб қолди. Уйқусида ҳам инграб, мудраб ётди...

Болакай Термиз шаҳридаги мактабларнинг бирида 5-синфда ўқийди. Укаси ҳам бор. Отаси ташлаб кетган (ҳозир бошқа оиласи бор). Онаси Россияда. Болаларни энага ёллаб, ишланга кетган. Ҳар ой доллар жўнатади. Энага — «пиониста». Россиядан пул келгач, бўкиб ичади. Одамни танимайдиган даражада, уриб-ўлдириб қўядиган даражада ичади. Бугуна шу аҳвол. Икки болакайни ечинтириб, «яхшила-а-аб» урди. (Энаганинг ўзида ҳам икки фарзанд бор экан, уларни ҳам шунақа урармикин?! Бу ҳақида кўп ўйладим.)

Шунчалар урибдики, булар ёш бола-ку демабди, ўлиб қоладим демабди. Болакай аранг бир ўзи мана шу хонадонга амаллаб қочиб келибди. Укасини бирга олиб чиқолмаган, ким биласи, укаси ҳали у ёқда нима аҳволда?!

Болакайнинг яна бир уч яшар синглиси бор. Унинг отаси бошқа. У қочиб келган хонадонда яшайди. Онаси Россияга кетишидан олдин қизалоқни шу хонадонга ташлаб кетган. Қанча маломатлардан кейин бу оила қизалоқни қабул қилди. Энага бир вақтлар «сенинг синглинг шу ерда», деб уни худди шу хонадонга олиб келганди. Бу ерда меҳмон бўлишган, синглиси билан ўйнаганди. Бола ўғай демас экан, бола бегона қилмас экан... Баъзан болачалик фаҳмимиз, болачалик шафқатимиз йўқ бизни!

Ҳа, ўша кунни болакай бу хонадондан кулиб чиқиб кетганди. Синглисига яна келаман деганди, ваъдасида турди, мана, келди. Фақат кулган, бахтиёр қиёфада эмас...

Унинг исми — Бахтиёр...

Соат иккилар чамаси. 38-автобус Олой бозорига қараб ҳаракатланмоқда. Одам кўпмас. Етти ёшлар атрофидаги болакай автобус ўриндиғида хаёл суриб келяпти. «Кондуктор» ўз ишини бошлади: «Қани сизларда нима экан?», кимдир пул берди, кимдир «презедной»ни кўрсатди. Навбат болакайга келди. 500 сўм узатди, нигоҳларида қўрқув бор. «Кондуктор» шунақанги хўмрайдики... Хўмрайиш билан ҳам чекланмади: «Нима дегандим ўтган сафар? Эсингда борми? Айтгандим-а сенга? Бало борми пулинг бўлмаса, ўтириб олганини-чи буни. Айтиб қўяй, кейинги сафар ҳаммасини тўламасанг, кўряпсанми, мана бу эшикни...», — дея ўшқирди.

Буниси ҳовва! Бир марта болани автобусдан тушириб юборди, ортдан: — «Бундан кейин мактабингга оёғинг билан бор», — деб ўшқирди. Яна бир «кондуктор»ни танийман. Ишига анча пишиқ. Болалар автобусга чиқмасидан, яхшилаб сўроқ қилади: «пулинг бўлса, чиқ, бўлмаса кўрасан», дейди.



Ёз кунларидан бири. Термиз — Саиосийё поезди. Қумқўрғон станциясида бирровга тўхтадик. Кимдир сув олгани, кимдир тоза ҳавога ташқарига чиқди. Тахминан 5-6 болакай қўлларида «даста-даста бакалажка» ким ўзарга сув сотиб, югургилаб юрибди. Битта қизалоқ эътиборимни тортди. У худди кўзунчоққа ўхшайди, миттигина, тўрт ёшлар чамаси. Қўлида бешта бир литрлик сув. Кимдир тўғри келгани, кимдир шу митти қақажон сувни қийналиб кўтариб турганини кўриб, ундан сотиб оляпти. Поезд турган йўл, нарироқда пастлак темир панжара, бир неча одам — «сувчи болакайларнинг «эгалири» ёнида анчагина сувни гамлаб туришибди. Ҳар замон «сувчилар»га дакки ҳам бериб туришибди, у ёққа бор, бу ёққа бор, тез югур, шалпайма... Болакай шериқларидан кўп сотиши керак. Пул топиши керак, улар. Биттаси шеригимдан ўзаман деб югуриб, қаттиқ йиқилди. Тиззаси қонади. Хафсаласиз, хўмрайган «эга»сининг нигоҳидан чўчиб, қонанган тиззасига ҳам эътибор бермай, поезддан тушган янги миждоз томон югуриб кетди.

Ҳалиги қизалоқни тўхтатдим, уч минг сўм бериб битта сув олсам (1000 сўм экан), пулингиз кўп, деб қолганини қайтарди, олмадим, яна иккита сув тутди. Бошқа сув керакмас, десам, «менга бошқа пулингиз керакмас», дея ранжиб, югуриб кетди. Тўрт ёш-ла у қизалоқ! Шунчалар пок, адолатли болажонларни пулга ўргатиш, кимнингдир қўлига илҳақ қилиш... Балки, тирикчилик дейилар бу. Нима дейишга ҳайрон қоласан киши...

Калтакланган болажонга каттагина мактубим

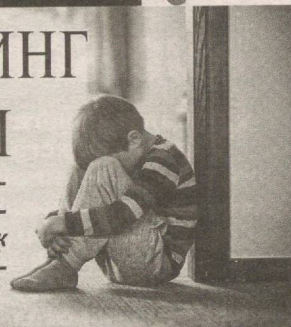
Болакай, бугун сенинг ҳолатингни кўриб, шу пайтгача сен каби болажонларнинг қисматини кўрганларим — ҳаммаси бир бўлиб, ушбу мактубни ёзишга мажбур қилди.

Бозорга борганимда сен қатори, баъзан сендан ҳам кичик ёшдаги болаларнинг айримлари истаб, айримлари истамай, мажбурийдиган савло қилиб турганини кўраман. Кўпчилиги билан суҳбатлашаман. Шаҳарнинг марказида бир қизалоқ баҳор келиб, кун «ёна» бошлаганидан морс сотишга чиқади. Атай ундан сув ичаман, бир кунни мактабдан қайтаётган тендлош қизларнинг оппоқ кофтаси, оғиргина сумкасига ҳавас билан тикили-и-иб қолганини сезиб қолдим...

«Оила» илмий-амалий тадқиқот марказига келган минглаб мурожаат-

ШИРИН БОЛАЛАРНИНГ АЧЧИҚ ҚИСМАТИ

Шунчалар пок, адолатли болажонларни пулга ўргатиш, кимнингдир қўлига илҳақ қилиш... Балки, тирикчилик дейилар бу. Нима дейишга ҳайрон қоласан киши...



лар орасида «оммалашган»и — қанчадан-қанча оталаримизнинг алимент тўловини тўламасдан, қочиб юргани ҳақида. Уларнинг аксариятида ундириб бериш сўралган. Ойинг эса сени бир ўзи боқаркан, отангдан алимент ҳам олмас экан. Шунинг учун ўзга юртларга кетган-да. Ёнингда эмаслиги учун ҳам бутунгача бир ваҳшийнинг қўлида шунчалар хўрланиб келдинг. Ким биласи, ҳозир қисмати сенинг каби аччиқ бўлган неча юз ёки минглаб ширин болажонлар бор?!

Биласанми, бизнинг халқимизни барча болажон ўзбек деб алқайди. Лекин ҳозир меҳрибонлик уйларида минглаб бола ўзининг онажон ва отажонини кутмоқда. Яна аллақарларда аллақанча жуфтликлар бу мақомга етиш учун интизорлик билан фурсат кутмоқда. Улар орасида бесабрлари ҳам борки, фарзандли бўлмагани учун бир бутунга айланган қалбларини, йўлларини иккига ажратишмоқда, ажралишмоқда!

Сўнгги вақтларда замона ривожига баробарида ахборий нашрларда бир-биридан «қизиқ» воқеа ва хабарларга кўзимиз тушди. Қанча чақалоқлар аллақай-қайларга ташлаб кетилди, аллақай-эй ҳолатларда ўлдирилди, яна аллақандай сабабларга кўра, йўқолиб қолишлар ҳақидаги эълонлар, таҳқирлаш, пешонасига «икки» ёзиб қўйилганлар, юзига туфланганлар...

Бизда талбиркорликни ривожлантириш борасида катта ислохотлар қилинди, яхши натижаларга эришилди. Надоматки, ҳозиргача қанчадан-қанча туғуруқхоналарда дунёга янги келган бегуно болаларни «бизнес» қилишди. Кимгадир ўнл керак, кимгадир шунчаки фарзанд керак... Яна кимгадир дил остида кўтариб юриб, дунёга келтиргани ортиқча! Сотиб, фойдаланиб ҳам қолмоқчи бўлганларини ҳам кўряпмиз. Ушлай десанг, ёқангни ҳам тополмайсан бундай пайтларда. Бувим рост айтди: қарамас экан нега тугади, боқмас экан нега туғдиради, ўша боланинг уволитуттулар...

Сенинг ҳимоянг кафолатланган

Болакай, сен учун ҳозиргина бир-икки муҳим қонуни-ҳужжатларни яхшилаб титкилаб чиқдим. Сенинг шу-у-у-унча ҳуқуқларинг, имкониятларинг бор экан. Сенинг ҳимоянг давлат томонидан кафолатланган экан. Юртимизда болалар меҳнатига 16 ёшдан кейин, маълум қола ва меъёрлар асосидагина руҳсат этилган. Аммо сен бу ёшнинг яқинига ҳам йўламагандинг...

Тақдиринг нима бўларкин? Шафқатсиз энага, албатта, жазосини олар. Отангни топиб, унинг янги ва «бамани» оиласига уканг иккинчисини олиб боришадими? Бунга ўғай онанг нима деркин? Ёки сени қочиб келган сингилчанг яшайдиган хонадонда қолдиришадими? Дунёга келтирганларни топиб келиб, уларни ота-оналик ҳуқуқидан маҳрум қилишадими? Кейин меҳри-

бонлик уйи... Ҳар қайси ҳолатда ҳам сента оғир бўларкан.

Менга қўйиб беришганида...

Аввало, болаларнинг ҳуқуқлари поймол қилинган ҳар бир ҳолатни охиригача ўрганиб чиқардим. Туғуруқхоналардаги савло, болалар меҳнати, тўланмаган ҳар бир алимент, зўравонлик ва яна қато-о-ор масалалар. Ҳар бири устида аниқ ечимлар излаган бўлардим!

Менга қолсам, болакай, ўша автобусларда жамики мактаб ўқувчилари учун 20-25 минг атрофидаги ойлик йўл чипталарини жорий этардим. Балки 16 ёшгача бўлган ҳар бир бола учун текинлигини белгилаб қўярдим. Яна бир йўли эса ҳар бир мактаб ўз ўқувчиларини мактабга махсус автобусда олиб бориб, олиб келишини таъминлашини буюрардим. Нима қилинса ҳам, айрим қўпол ва очкўз «кондуктор»лар сенинг дилнинг хири қилишига йўл қўймадим. Ўзинг айт, эрталабдан бирортаси шунақа дилингни оғритса, сен дарсларни яхши ўзлаштироласанми? Қайноқ даққилар тасъирга андармон бўлиб хафа ўтираверсан.

Кейин-чи, ота-оналар ажралишмоқчи бўлса, уларнинг қарори, бемаъни истаги эмас, сен каби болаларнинг фикри ва хоҳиши якуний қарорни белгилаб берса дейман. Охиригани сен айтсанг дейман. Сенинг қароринг сундинг қарори даражасида кўрилса дейман. Сени дунёга келтирганлар учун сени бахтли қилиш шунчаки вақти келиб ўзгариши мумкин бўлган қарор эмас, маълум меъёрлар билан белгиланган вазифа бўлса дейман!

Энг асосийси, сен мактабга биринчи синфга келганингдан то битирганингга қадар барча болаларга ҳуқуқшунослик дарсини ўтишини белгилаб берадими. Биласанми, ўз ҳуқуқ ва бурчларингни билмай улғайсанг, эртага ҳаётингда чигалликлар бўлганда чорасиз қолсан. Андиша қиласан, жим юрасан, кўрганларингга кўз юмасан. Унда кўп хатолар қилишинг мумкин.

Айни дамдаги «қизиқиш»им

Буларни қўяйлик, ҳозир мени бошқа нарса кўпроқ қизиқтиряпти: қаердасан, аҳволинг қандай, ким билансан ва нималарни ўйлаёсан, мурғак қалбинг нималарни ҳис этипти? Яна қизиқки, сенинг ҳолатинг билан айнан қизиқишни керак бўлганлар қизиқдимикин? Улар сен учун нималар қилди ва ёки қилмоқчи?

Дунёдан, аччиқ қисматинг сабабкорларидан хафа бўлиб қолмадингми?

Менга хабар берсалар эди...

Бошқаларга ҳам...

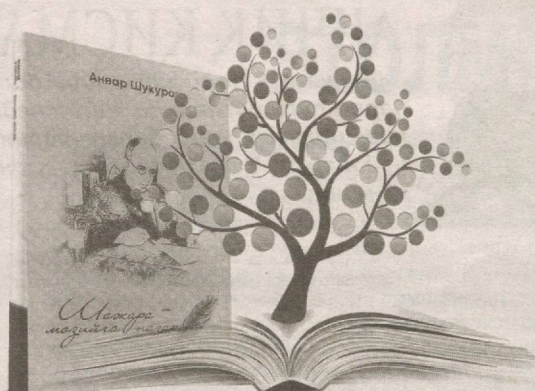
Соҳибжамол КАТТАЕВА,
ЎзДЖТУ талабаси



Жаҳон банки вице-президенти Сирил Мюллер март ойида Ўзбекистонга келади.

«ШАЖАРА — МОЗИЙГА НАЗАР»

Чақалоқ дунёга келиб, шахсга айланиб, ўзининг онгли ҳаётини бошлаши билан қизиқишлари доираси кундан-кунга кенгайиб боради. Турли ижтимоий воқеа-ҳодисаларни бошдан кечириш, кундалик муаммоларни ҳал қилиш баробарида уни ўз насл-насаби билан боғлиқ масалалар тобора кўпроқ қизиқтира бошлайди. Оиласининг ўтмиши, аجدодлари ким бўлгани, улар нима ишлар қилгани, қандай касб-кор билан шуғуллангани ҳақида кенгроқ маълумот олишга интилади. Бу унга ўзини ва ўзлигини тезроқ англаб олиш, аждодлар билими ва тажрибасига таяниб, уларнинг ишларини самарали давом эттириши учун зарур. Буларни билиш эса умумий тил билан «Шажара» деб номланади.



Халқимизнинг «От изини той борсар», «Олма пишар — тагига тушар», «Қазисан, қартасан — асли наслингга торгасан» каби мақолларида фарзандларнинг ота-боболарга ҳар жиҳатдан ворис экани акс этган. Бунда оиласининг, аждодларининг келиб чиқиши ҳамда қавмининг ўзаро қариндошлик даражасини кўрсатувчи рўйхат — тарихий маълумотлар мажмуи бўлган шажарасини билиш муҳимдир. Аждодлар ҳақидаги энг муқаммал, изчил, ришталарни маълумотлар, қариндошлик ришталари ва уларнинг ўзаро қай йўсинда боғланиши тўғрисидаги билим ҳамда тасаввурлар оила насабномаси бўлган насаб дафтари ёки оила китоби асосида юзага келадиган шажара орқали авлодларга узатилади.

— Динимизда ҳам бу тушунчага катта эътибор қаратилган, — дейди **Миробод туман бош имоми, «ал-Балдр» жоме масжиди имом-хатиби Одил Холмуродов.** — Хусусан, уламоларимиз ҳеч бўлмаганда ўзилан олдинги тўрт нафар отани билмасликни гуноҳ ҳисоблаган. Чунки насл-насабнинг поқлиги, фарзанднинг ҳалол никоҳдан дунёга келгани ана шундай шажаралар асосида ўз исботини топган. Ўз вақтида Шюм (Сурия) давлатида 70 нафардан ортиқ саййид авлоди ҳокимият талаб қилмаслиги учун қириб ташланган экан. Бундай воқеалардан хабардор бўлган Амир Темур бобомиз ўз

даврида нафақат саййидлар, балки барчага шажарасини ташкил эттирган ва муҳр билан тасдиқлаб борган.

Афсуски, баъзилар ҳалигача ўз руҳиятидаги ички зиддиятлар натижасида оиласи, аждодлари ҳақидаги маълумотларни тўплаш, ўраниш, овоза қилиш, қайд этиб, авлодларга узатишни истамайди. Айрим ҳолларда онгли равишда буюб ёки одмилаштириб, нотўғри, сохта маълумотлар беришни маъқул кўрадилар. Шундайлар борки, аждодлари ёки авлодларининг ирқи, миллати, эътиқоди, сиёсий қарашлари, касб-кори, ҳатто, табиий ёки жимоний нуқсонлари, ирсий ёки жиддийроқ касалликлари ҳақидаги ахборотларни яширишга, бу каби маълумотларни қайд этмасликка уринади.

Узоққа бориб ўтирмайлик, мустабил тузум қатагонлари даврида кишилар мулкдорлар, руҳонийлар ёки сиёсий тузум учун «номақбул» деб топилган бошқа «ёт унсурлар» оиласидан эканини очик айтишга қўрққан. Жамиятда ўз ўрнини топиш учун ўша даврда «камбағал деҳқон оиласидан» бўлиш қулай эди. Умуман, бундай воқеаларни тарихдан барчамиз биламиз...

Энди-чи? Бугун аждодлар ва авлодлар ўртасидаги узвий алоқа маънавий, руҳий, мулкий, ирсий, тиббий, касбий, ҳатто, соф эстетик нуқтан назардан ниҳоятда зарур экани турли соҳа олимлари томонидан қайта-қайта таъкидланмоқда. Ҳозирги давр одами ўз аждодлари ҳақидаги маълумотларни шунчаки қизиқайтгани учун эмас, балки ўз келажагини тўғри ва самарали режалаштириши учун ҳам билиши даркор. Аждодлари ҳақидаги маълумотларни, ўз оиласи тарихини муқаммал билиш баркамоллик сари интилган

зукко ёшларимизда, юртимиз келажиги бўлган фарзандларимизда миллий гуруҳ, ўз аждодлари билан фахрланиш ҳисларини ўстиришга ҳам ёрдам беради, албатта.

Ота ёки она уруғида, қавму қариндошлари орасида зехли, билимдон ва зукколарнинг бўлгани, у ёки бу касбда маҳоратга эришганларнинг борлиги, узоқ умр кўрганларнинг мавжудлиги ҳаётда юксак натижаларга эришиш истиқболи билан руҳлантиради. Мақсадга йўналтирилган аниқ, пухта режаларга рағбатлантиради.

Таниқли тadbиркор ва ишбилармон, бошқарув соҳасининг етук мутахассиси Анвар Шуқуровнинг «Шажара — мозийга назар» номли китобини varaқлар экансиз, шажаранинг ўзгаришлардан ўзгача ёзилганига гувоҳ бўласиз. Бунда нафақат сулола ҳақида маълумот, балки юрт тарихи, воҳа ўтмиши, ҳикоят ва ривоятлар билан бойитилган воқеликлар акс этган. Энг муҳими, яқин ўтмишимизда умргузаронлик қилган ота-онанинг фарзандлар тарбиясидаги бой ва бетакрор тажрибасидан, ҳаёт чаманини ўз меҳнати ҳамда ақл-заковати билан безаган устоз-педагогнинг ҳавас қилса арзигулик ўтмишидан баҳраманд бўласиз. «Она шажрим тарихи», «Тарихимизни излаб», «Отанинг дўстлари ҳақида», «Номлар тилга кирганда» каби қатор руханлар остида яратилган мемуар хотиралар чиндан ҳам одамни мозийга сафар қилишга ундайди.

Муаллифнинг ота-ониси — устоз Исмаил бобо ва Бўритошхон ая саккиз фарзанд — олти ўғил, икки қизни воёга етказди. Бугун тўғри тарбия олган фарзандларнинг барчаси олий маълумотли бўлиб, элимиз корига яраб келмоқда. Уларнинг неваралари, чеваралари ўзларининг «шажара дарахти» билан фахрланади.

Азиз ўқувчи! Айтинг-чи? Оилангизнинг «насабнома» китоби, насаб дафтари, шажарасини акс эттирувчи чизма ёки дархат тасвири орқали акс эттирилган шажараси борми? Сиз нечта бобонгиз, нечта бувингиз ҳақида маълумотга эгасиз? Аждодларингиз шажарасини яратишни истамасизми?

Нуриддин УБАЙДУЛЛАЕВ

ОДАМЛАР «КАТТА ГАП»ЛАРГА ИШОНМАЙДИ

Юлдузхон Абдурахмонова Андижон туманининг Бўтақора қишлоғида яшайди. 18 яшар ўғли Турсунбой вилоят руҳий касалликлар шифохонасига рўйхатга кўйилган. Сабаби бола чоғидан унинг тили яхши чиқмаган, сўзларни эплаб айтолмайди. Она шўрлик ҳали у, ҳали бу шифохонага зир югурди. Фойдаси бўлмади. Аммо ҳеч қачон умидини сўндирмади, барибир бир кун фарзанди соғайишига ишонди. Алал-оқибат...

Андижон шаҳар Кенгаши депутати Шоҳруҳбек Солиев сайловчилар билан учрашувларининг бирида Юлдузхон опа билан суҳбатлашди. Дардини тинглади. Турсунбойни малакали шифокорлар кўригига олиб борди. Психолог текширувларидан ўтказди. Натижа эса онаизор кутгани, ишонганидек бўлди — тиббий ҳулосалар ўсимирнинг ақли расолигини тасдиқлади. Муолажалар самарасини берди: вақт ўтиб, унинг «тили чиқди».

— Болам руҳий беморлар рўйхатида турган пайтлар қаттиқ сиқилдим, қийнашдим, — дейди Ю.Абдурахмонова. — Гап-сўзлар, камситишлардан дод деб

ийилаган вақтларим ҳам бўлди. Лекин қандай аҳволда бўлмасин, мен учун унинг борлиги, яшаётгани муҳим эди. Яратганга беҳад шукр, Турсунбойим руҳий хаста эмас экан. Мен бунини ич-ичимдан ҳис қилардим, онанинг юраги алламайди, ахир. Фарзандим соғлом инсонлар қаторига кўшилди. Энди ўксимайман.

Оқровот маҳалласининг Шаҳидтепа кўчасидаги 53-уйда яшовчи якка-ёлғиз онахон Ҳафизахон Икромованинг ҳовлисига бир пайтлар электр симёғочи ўрнатилган. Йиллар ўтиб, бу қурилма кулаб тушди. Бир-икки жойга бу ҳақда хабар бериб, «ҳа, энди, эски симёғоч, қуласа, кулабди-да», деган беҳафсала

жавоб олди. Арзимасдай туюлган бу масала ортида инсон ҳаётига хавф, фавқулодда бирор кўнгилсизлик туғилиши мумкинлиги айрим мутасаддиларни мутлақо хавотирга солмади. Вазиятдан Шоҳруҳбек Солиев хабар топди. Мутахассисларни еталаб, ўша ҳовлига борди. Масала бартараф этилди.

Депутат «Наврўз» маҳалласида яшовчи, ўн ёшли Сардорбек Абдуманноповга ногиронлик аравачаси олишда, «Оқраво» маҳалласида истикомат қилувчи болаликдан ногирон Абубакир Комиловнинг жарроҳлик операциясини ўтаб, соғайишида, «Меҳнат» маҳалласидан Мўминжон Солиевнинг кўз шох пардасини олдириб, бугун бугун борлиқни кўра олишида ҳам ўз хизмати, кўмагини аямади. «Соғлом авлод учун» хайрия фонди вилоят филиали билан ҳамкорлик ўрнатиб, шаҳарда кам таъминланганлар, чин етимлар, дори-дармонга муҳтожлар, ногиронлар ва тугруққ ёшидаги аёллар учун тўрт марта тиббий кўрик ташкил этилишида шахсан ўзи бош-қош бўлди. Битта кўриқнинг ўзида 8 миллион сумдан зиёд нарҳдаги етти хил дори-дармон эҳтиёжмандларга ҳая қилинди.

Халқ билан мулоқот

Ҳа, бу каби хайри тadbирлар Шоҳруҳбек Солиевнинг депутат сифатида вазифаси экани ҳам рост. Аммо унинг ўзи бунга, аввало, юрак амри, инсонийлик бурчи сифатида қарайди. Қолаверса, жойлардаги муаммоларни бартараф этиш, одамларнинг оғирини енгил қилишдек масъулиятта силқидилдан ёндашмаётган айрим халқ вакиллари учун 36 ёшли бу депутатнинг сай-ҳаракатлари, интилишлари ибрат бўлса, арзигулик.

Бу йил олдимизда катта сиёсий синов — маҳаллий кенгашлар ҳамда Олий Мажлисга сайловлар жараёни турибди. Ўтган қақирқандан буён амалга оширилган ишлар сарҳисоб бўлади. Ким сайловчиларга берган катта-катта ваъдаларнинг улдасидан чиқди, ким одамларни рози қила олди — ҳаммасига жавоб тонамиз. Шуниси аниқки, бугунги сайловчи ҳавойи гаплар, бадандарвоз мақсадлар, асоссиз ваъдаларга алданмайди. Халқимиз фақат астойдил хизмат қиладиган, олдий одамлар дарди-ташвишига бефарқ бўлмайдиганларга ишонади ва қўлаб-қувватлайди.

Гулжаҳон ЖАББОРОВА



Эркин иқтисодий ва кичик саноат зоналари ходимлари маошига 20 фоиз устам белгиланди.

Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академиясида «Ўзбекистон — 2035» иккинчи халқаро форуми бўлиб ўтди.

Унда Ўзбекистонни 2035 йилгача ривожлантириш стратегияси концепцияси лойиҳасининг асосий йўналишлари депутатлар, вазирлик ва идоралар, илмий-таълим муассасалари, халқаро ташкилотлар вакиллари, «Буюк келажак» экспертлар кенгаши аъзолари иштирокида қўриб чиқилди.

— Стратегия лойиҳаси учта bosқичда амалга оширилиши белгиланган, — дейди «Навоий» эркин иқтисодий зонаси директори, «Рикор» (Россия) техносари бош директори **Ҳабиб Абдуллаев**. — Биринчи bosқич — 2020–2025 мўлжалланган бўлиб, стратегик ривожланиш мақсадлари учун фаол инвестициялар, яъни иқтисодий ривожланишга кучли туртки бўла оладиган инвестицияларни жалб қилишни ўз ичига олган. 2030 йилги иккинчи bosқичда мамлакатнинг иқтисодий ва технология салоҳияти рўйга чиқарилади. Сўнгги — 2035 йилга мўлжалланган bosқичда етук бозор иқтисодиётига ўтилади. Бу пайтга келиб, Ўзбекистонни жаҳондаги иқтисодиёти ривожланган 50 та етакчи мамлакат қаторига кiritишга эришилади.

2035 ЙИЛГАЧА...

Таъкидланганидек, Жаҳон банки 2016 йилда эълон қилган «Doing business» рейтингда Ўзбекистон 64 поғона юқорилаб, 42-ўринни қайд этган эди. Бугунги кунда мамлакатимизда амалга оширилаётган ислохотлар натижалари жаҳондаги бошқа етакчи халқаро рейтинг агентликлари томонидан ҳам эътироф этилмоқда. Мисол учун, нуфузли «Fitch Ratings» ва «Standart & Poor's» рейтинг агентликлари биринчи марта юртимизнинг халқаро суверен кредит рейтингини белгилади. Буларнинг барчаси Ўзбекистон иқтисодиёти жадал суръатлар билан ривожланишига шубҳа билан қаровчи скептикларнинг ҳам фикрини ўзгартириб юборди.

Иштирокчилар стратегиянинг давлат бошқарувини ривожлантириш, қишлоқ хўжалиги ва тўқимачилик саноати, банк тизими, саноат, транспорт, қурилиш ва инфратузилма, туризм, соғлиқни сақлаш ва ижтимоий сиёсат, инсон капитали, экология, илм-фан, технология ва инновациялар каби йўналишларини ишчи гуруҳларга бўлиниб, атрофлича муҳокама этди.

— Бугунги кунда куч ва сармойани инсон капиталини ривожлантиришга сарфламасдан тараққиётга эришни қийин, — дейди «Буюк келажак» экспертлар кенгаши аъзоси **Малика Шарипова**. — Хусусан, Америка Қўшма Штатларида 3 ёшдан 22 ёшгача бўлган ҳар бир фуқаро-



нинг таълим олиши учун давлат бир йилда 231 минг доллар, Жанубий Корея 130 минг доллар ажратди. Бунинг самараси ўлароқ мазкур мамлакатларда бир ишчи кучини шакллантиришга кетган харажат ўзини 13–17 қарра оқламоқда. Бизда бу кўрсаткич 19 минг долларни ташкил этиб, сармойлар ўзини бор-йўғи 4 баравар қоплаётти.

Мутахассисларнинг аниқлашича, жаҳонда саноат ривожланишининг янги bosқичида қўлаб иш ўринлари автоматлантириш ва рақамли технологиялар билан боғлиқ. Айни пайтда ривожланган мамлакатларда ҳам атиги

25 фоиз ишчилар керакли малакага эга, холос. Шунинг учун ҳам ривожланган мамлакатлар бор эътиборини фуқароларининг билим олишига, малакасини доимий равишда оширишига қаратмоқда. Айни жиҳатларни Ўзбекистон тараққиётига ҳам татбиқ этиш жуда муҳим ва албатта, истиқболли.

«Ўзбекистон — 2035» II халқаро форуми очилишида Ўзбекистон Республикаси Президентининг маслаҳатчиси **А.Абдувоҳидов** сўзга чиқди.

Нуриддин УБАЙДУЛЛАЕВ,
«Жамият» мухбири

«ЮКСАЛИШ» БИЛАН БИРГА!

Ўзбекистон келажиги, ўз тақдирини бефарқ бўлмаган фуқаролар, хорижда истиқомат қилаётган ватандошлар ва нодавлат нотижорат ташкилотларини катта мақсад — ислохотлар жараёнининг фаол иштирокчиси, кўмакчиси, ташаббускори бўлиш йўлида бирлаштиради. Тараққиётга хизмат қиладиган ғояларни илгари суради, ривожлантиради, бойнади ва қўллаб-қувватлайди. Шунинг учун ҳам у ўз номига мос — «Юксалиш», мақсад-вазифаларига хос — умуммиллий ҳаракат.



ва Вазирлар Маҳкамасига тахлилий ахборот, таклифлар киритилади. Жамоатчилик назоратининг самарали тизимини шакллантиришга кўмаклашади. Давлат ҳокимияти ва бошқарув органлари, ННТ, фуқаролар саяё-ҳаракатларини мамлакат ривожини учун сафарбар этади.

У худудий бўлимларга эга бўлади. Ҳаракатга исталган Ўзбекистон фуқароси, шунингдек, чет элда яшаётган ватандошлар ҳам бепул ихтиёрий тарзда аъзо бўлиши мумкин. Қайд этилишича, аъзо бўлиш Ҳаракат сайти орқали амалга оширилади.

Мазкур тақдимотдан сўнг форум ўз ишини «Давлат ва жамият бошқарувида фуқаролик жамияти институтларини жалб этишнинг миллий устувор вазифалари ва истиқболлари» мавзусида давом эттирди. Унда Ҳаракатлар стратегиясида назарда тутилган тadbирларни ҳаётга татбиқ этишда ННТ, фуқаролик жамияти институтлари ва фаоллари иштирокини ошириш масалалари муҳокама этилди. «Учинчи сектор» ва давлат бошқаруви органлари ўртасидаги ҳамкорликнинг долзарб масалалари, давлат ва жамият бошқарувида фуқаролик жамияти институтларини жалб этиш борасидаги халқаро тажрибаларга алоҳида эътибор қаратилди.

Бегали ЭШОНҚУЛОВ,
«Жамият» мухбири

Хабардормисиз?

Бир вақтнинг ўзида икки ишга масъул

Соғлиқни сақлаш соҳасига илғор хорижий тажрибани татбиқ этиш бўйича таклифлар тайёрлаш ва ислохотларни эксперт жиҳатдан қўллаб-қувватлаш бўйича соғлиқни сақлаш вазири ўринбосари лавозими жорий этилди. Ушбу лавозимга соҳадаги юқори малакали хорижий мутахассис жалб эти-

лади ҳамда у президент томонидан тайинланади. Вазирнинг мазкур ўринбосари бир вақтда Бош вазирнинг ижтимоий ривожлантириш масалалари бўйича ўринбосари маслаҳатчиси ҳам саналади.

Бу давлатимиз раҳбарининг «Соғлиқни сақлаш тизими ислохотларига илғор хорижий тажрибани жорий этишга доир ташкилий чора-тадбирлар тўғрисида»ги қарорига асосланади.

Ўринбосар энди вазир

Мамлакатимизда Энергетика вазирлиги ташкил этилди. Уни Бош вазир ўринбосари Алишер Султонов бошқаради.

Атом энергетикасини ривожлантириш агентлиги, Нефть маҳсулотлари ва газдан фойдаланишни назорат қилиш инспекцияси, Электр энергетикада назорат инспекцияси янги вазирлик таркибига ўтказилди. «Энергия тежаш миллий компанияси» акциядорлик жамияти тугатилди.



Олдинроқ айрим ОАВда грин-карта ютишининг янги усули пайдо бўлгани ҳақидаги хабар тарқалган эди. Аммо АҚШнинг Тошкентдаги элчихонаси вакилларининг таъкидлашича, ҳеч қандай «янги» грин-карта дастури мавжуд эмас.



Бир андижонлик ёзувчининг ҳикоясида бозорга куёвлик сарполарини харид қилгани кетаётган йигит онасига иддао қилади: «Кудаларингиз беш юз доллар берса, кўниб, олиб қолавердингизми? Бу арзимас пулга тузукроқ кийим олиб бўладими? Кеча қиз билан учрашиб, қанақа телевизор ва мебель олишларини ҳам кўрсатиб кўйдим. Шундай қилмасам, ўзимизда чиққан бирор хашаки мебель билан, модадан қолган телевизор олишдан ҳам қайтмайди уларингиз. Ўқитувчилар оиласи экан, дейсиз, кўлидан келса, тўй қилсин! Ўзи улар жон десин, ўқиган қизларини олишга рози бўлганимга!..»

Этибор қилдингизми, ўқимаган йигитга тегишга олий маълумотли қиз эмас, унга уйланишга бесавод йигит ноз қилапти! Этибор қилдингизми, сарпо, буюм олишни қиз эмас, куёв бўлиш «бюджет» қилипти? Бунақа «куёвлар» Андижонда экан, деб ўйлаясизми? Сизнинг ён-атрофингиздаги уйланаётган йигитлар қанақа? Алпомишми? Рустамми? Мардми? Ёки...

Бизнинг «Султон куёв»

Яқин қариндошим ўғил уйлантирдиган бўлди. Олдин совчиликка бордик. Бир тўй бўлди. «Нон синдирар» қилишди. Бир тўй бўлди. Фотиҳа бўлди. Бир тўй бўлди. Ҳаммаси ресторанда. Ҳаммасида таниқли хонандалар хизматда бўлди. «Инсоф билан, қариндош, жуда тўй кўпайиб кетмаётганими?» десам «Э, ишингиз бўлмасин, қудаларим чет элдан долларни супуриб олиб келишяпти, давлати камайиб қолмайди», — деди.

Тўйдан олдин қариндошникига борсам, ҳовли алоғидаги бир уй, бир даҳлизга кўчиб ўтишибди. Тўрт хонали катта уйни шип-шиям қилиб қўйишибди, на гилам бор, на парда. «Ҳа, уйларингизга ўғри тушимми?» сўрадим ажабланиб. «Келинга бўшатиб бердик, бир тўйдириб, жиҳозласин», — деди қариндошим.

Ҳақиқатдан ҳам, келин томондан келган одамлар бир ҳафта меҳнат қилиб, тўртта уйни ҳам мебель, гиламлар билан тўлдирди, пардалар илишди.

«ЎҚИТУВЧИЛАР ОИЛАСИ ЭКАН, ДЕЙСИЗ, КЎЛИДАН КЕЛСА, ТЎЙ ҚИЛСИН!»

Уларнинг бошида туриб, кўлини белига тираб олган қариндошимнинг аёли ҳали уни, ҳали буни буюришдан чарчамас эди. Унинг топириги билан энг сўнгги русумдаги телевизор, кир ювиш машинаси, чапгюткич, дазмол, электр тўшг қиймалағич, электр духовка, микротўқинли печ, сок сиқалган машина, ошхона комбайни деган нарсаларни келтиришди. Бир юк машина идиш-товоқ келган кунни бориб қолиб, оғзим очилиб қолди. «Коса-товоқ, чойнак-пиёлалар тўпламидан ташқари, уларнинг ичида чой қошиғи, сабзи тўғрайидиган тахтагача бор эди. Янги газ плитаси олдириганини кўриб, одамнинг нафси ҳеч қачон тўймаслигига амин бўлдим.

Хуллас, тўй ҳам бўлди. Тўйдан кейин қариндошим яна ўз уйига қайтди. Келин олиб келган диванларда маликалардек ястаниб, келиндорлик қилишни бошлади. «Келин, манти егим келипти. Келин, палов ейман. Келин, чарчаб келдим, оёқ-қўлларимни бир уқалаб қўйинг!..»

Келин болали бўлганда қудалар куёвларининг ишқемаслиги ва таъмағирлигини билиб қолдиши. Болага берилдиган гўдаклар овқатини ҳам «Отангга айт, отанг олиб берсин», дейиши уларнинг сабр косасини тўлдирди.

Мухбир сифатида каминани ҳам музокарага чақирдишди. Мен қариндошимнинг ўғлига насиҳат қилмоқчи бўлиб, «Жиян, севиб уйланган эдингиз, энди ҳурматини қилсангиз, ҳеч бўлмаса, ўзингизнинг гўдагингиз ейдиган овқатни олиб келиб берсангиз бўлмайдингиз?» десам, кўзимга бақрайиб туриб, «Қанақа севги? Мен буларнинг бойлиги учун қизларига уйланганман. Қизлари тўйдан кейин бизни ҳам Америкага юборишди, дегани учун уйланганман. Ўзим болага бўтқа олиб келадиган бўлсам, «простойроқ» одамнинг қизини ҳам олиб қўйверар эдим».

«Султон куёв»нинг ана шу гапи қайнотасининг сабр косасини тошириб юбормади, синдирди. Тўртта юк машинаси ва мардикорларни олиб келиб, қариндошимнинг уйини тўйдан олдин мен кўргандек қилиб, «яланғочлаб» кетди. Энди ростдан ҳам қариндошимнинг уйи ўғри ургандек бўлиб қолди...

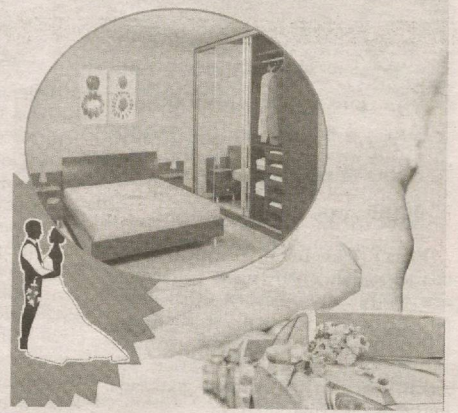
«...ИМОМЛАРНИНГ ҒАРИБ БЎЛГАНИ ШУ»

Пайғамбаримиз (с.а.в.) бир ҳадиси шарифда «Имомларнинг айтганига қавм амал қилмай қўйса, имомларнинг ғариб бўлгани шу», деган эканлар. Имомларимиз эса бугун бўлаётган тўйларга бормай ҳам қўйди. Чунки уларнинг айтган гапларига амал қиладиган одам қолмади. Имомларимиз никоҳ тўйини икки ёшнинг никоҳланганини эълон қилиш дейди. Бор-йўғи шу. Эълон қилиш керак, холос. Бунда иккала тарафга яқин кишилардан ўн беш-ийгирма киши тўпланиб, шу нарса эълон қилинса, бўлди. Бунинг шукронасига кичикроқ бир зиёфат уюштириш ҳам суннат. Аммо ҳеч қайси шарый қитобда «катта ресторанда минг кишини йигиб, тўй берсин, тўйга пойтахтдан беш-олти минг доллар бериб, донги кетган хонандани олиб келсин», деган жойи йўқ. Энг қизиги, бирор китобда «Уйни келин бетасин, келин гилам олиб келсин, келин парда илсин, келин янги газ плитаси олиб келсин» деган жойи ҳам йўқ.

Ҳамма замонда ҳам келин олиш шараф ҳисобланган. Бир хонадон ўн саккиз-ийгирма йил бағрида вояга етказган қизини рози бўлиб, сизнинг хонадонингизга келинликка беришининг ўзи жасорат ва тақдирлашишга арзийдиган иш. Қизларнинг тарбияси энгил иш бўлмаганидан Пайғамбаримиз алайҳиссалом ҳадисларида қиз боққан оналарга жаннат ваъдасини берганлар. Бугун уйланаётган «султон куёвлар» эса қизнинг ота-онасини муқофотлаш ўрнига уларни «тунаб», бор-будини шилиб келмоқда. Камига тўйдан кейин, кўпол қилиб айтганда, ўзларининг «ўлиқларини» уларнинг устига ортиб олмоқда.

Келинликнинг абадий мулки

Никоҳдаги фарзлардан бири маҳр бўлиб, бугун кўпчилик бу нарсанинг нималигини ҳам билмайди. Ваҳоланки, маҳр тайин қилинмаса, никоҳ никоҳ бўлмайди. Барча замонларда қизнинг



маҳри энг камиди барча керакли жиҳозлари билан ясашилган бир уй, бир даҳлиз бўлган. Маҳр келиннинг абадий мулки ҳисобланган. Эракка бир кунни аёли билан яшашни истамаса, жавобини бериб, чопонини елкасига ташлаб, уйдан чиқиб кетган. Шунинг учун ҳам олдин ажрашишлар оз бўлган. Кўлидан келган эракка ажрашган-да. Ҳозир-чи? Имомлар «Қизнинг маҳрига нима ваъда қилдингиз?» деб сўрашса, куёвлар «Битта узук», дейишди. Юз-икки юз минг сўм туралитан узук эвазига уйларини келин олиб келадиган жиҳозлар билан тўлдириб олиб, камига келин олиб берган кийимларни кийиб, керилиб юришди. Ёқмай қолса, келинни ҳайдаб юбориб, яна битта қизга уйланишди. Яна битта узук олтиб қўйин эмас-да!

Ана энди битта саволни айнан куёвларга, «султон куёв»ларга бермоқчиман:

Уйингда гиламинг бўлмаса, деразанда парданг бўлмаса, ётоғингда мебелинг бўлмаса, ошхонада газ плитанг, идиш-товоғинг бўлмаса, уйланиб нима қилсанг? Сабаб тахта олишга кучи етмаган эракка ким қўйибди уйланишни?

Мана шу мақолани олиб қўйинг!

Иложи бўлса, рамкага солиб қўйинг! Қарор бефойда. Қонун бефойда. Тавсия бефойда. Одамнинг ўзи тарбияланган бўлиши керак. Одамнинг ори бўлиши керак.

Тўй қилишдан мақсад — ўғил уйлантириш, наслингизни давом эттириш бўладиган бўлса, ўз уйингизда, имконингиз кўтармаса, кичикроқ ошхонада ўттиз-қирқ кишига зиёфат бериб, келин олинг. Аммо келин келгунча уйга гилам тўшаб, деразга пардани ўзингиз илишни унутманг!

Уйланишга шайланган йигит! Бойни пойлама! Кимнинг қизини олсам, бир нимали бўлиб қоламан, дема! Бировнинг қизини олиб, бахтли қилолмасанг, уни ўзинг боқолмасанг, ҳали «катта бўлунингча» кутиб тур!

Уйланишга қарор қилдингми? Ўзинг уйлан! Севиб уйлан! Уйландингми, келиннинг ейиш-ичиши, кийиши, илм олиши, дам олиши, касал бўлса, даволаниши сенинг зиммангга ўтади.

Энди сен эракка бўл! Мард бўл!

Бердиёр КАРИМОВ

Яхшиликнинг мукофоти

Алабама трасса-си ёқасида, ярим тунда, бир занги аёлни кўрдим. Челақлаб ёмғир қуяётганига қарамай, эйтибор тортиш учун бузилиб қолган машинаси ёнида турар, ўт-

ган-кетган машиналарга қўл силқирди. Тўхтадим.

Ўтган асрнинг 60-йилларида оқ танлининг қизил танлига ёрдам қўлини чўзиши, айниқса, Алабама штатида одатий ҳол эмасди. Аёлни шаҳарга элтиб кўйдим, бир бекатда қолдирдим. Миннатдорлик билдираркан, менинг манзилимни сўради. Бердим.

...Бир ҳафталар ўтган, эшик кўнғирогои чалинди. Очсам, одамлар юпқа

экрани катта бир телевизорни туширишаётган экан. Совага мактуб илова қилинган эди. «Ўтган кеча трассада менга кўрсатган ёрдамнингиз учун миннатдорлик билдираман. Даҳшатли ёмғир қўйлақларимни эмас, рўҳимни ҳам шалаббо қилиб юборди. Ўзимга ишончимни батамом йўқотаётган пайтда, яхшики, сиз келиб қолдингиз. Марҳаматингиз тўғрисида ўлим тўшагидега ётган умр йўлдошим билан хайрлашишга улгурдим. Бироздан сўнг у жон берди. Худо менга ёрдам қўлини чўзган

сизнинг ва кутиб ўтирмай яхшилик қиладиган барчанинг мартабасини баланд қилсин. Энг яхши тилаклар билан Нет Кинг Коул (америкалик жаз хонандаси) нинг умр йўлдоши».

Б.ОТАЖОНОВА таржимаси.



Мамлакатимизда «Ўзбекистонни ривожлантириш банки» ташкил этилади. Банкка 500 миллион доллар ажратилади. Банк экспортни молиявий қўллаб-қувватлаш шугулланади.



КИСКА САТРАПДАРДА УКИН!

ПУЛЛАНГАН УМРЛАР

Заринанинг (исм-шарифлар ўзгартирилган) гулдек оиласи бор эди. Афсуски, турмуш ўртоғи автохалокат натижасида вафот этгач, уч ёшли фарзанди билан бўзлаб қолди. Эрининг маъракаларини ўтказиб, ота уйига қайтиб келди.

Отаси анча йил олдин оламдан ўтган. Ёлғиз акасининг хотини уни хушламай қабул қилди. Олти ой муддат онасининг ҳимояси остида яшаб юрди. Бўлмади. Ҳар кунги қош-қовоқ жонидан ўтиб кетди. Унга акасининг хотинидан ўтиб, бир сўз дея олмаслиги алам қиларди. Ижарага чиқай деса, тўловларни тўлайдиган одам керак. Аммо энди унинг ёнида тиргак бўладиган, моддий таъминлайдиган эри йўқ. Онасининг нафақаси рўзгорга кетади. Акадан эса умид йўқ.

Кўпгина яқинларига иш топиб беришни сўраб мурожаат қилди. Топилганлари ҳам диплом сўрайди. Унда эса диплом йўқ. Ачинарлиси, қўлидан ҳеч бир хунар ҳам келмайди. Шундай кунларнинг бирида таниши унга бир гапни айтиб қолди. Хорижлага қандолат цеҳида иш бор эмиси. Зарина оладиган ойдигини эшиптиб, таклифга қизиқиб қолди. Икки-уч кун ўйлаб, ниҳоят, бир қарорга келди.

«Кетаман. Ўзимга онам қараб туради. Пул жўнатиб турсам, янгам ҳам ҳеч нима дея олмайди. Кўп пул топсам, қайтганимдан сўнг уй оламан. Ўзимнинг келажаги учун шароит яратаман». Унинг хаёлида шундай ўйлар кечар эди. Бир муддатдан сўнг уни чет элга жўнатаман деган аёл билан ҳам танишди. Ёши 60 дан ошган Мунаввар опа «қизимлаб», унга ҳаммаси яхши бўлишини айтиб, кўнглини кўтарган бўлди. Заринанинг йўл харажатлари учун пулдан йўқ деганига ҳам парво қилмай, барча сарфлар ўзининг зиммасида эканини, ишлаб қайтариб беришини айтди. Бундай меҳрибончиликни ҳатто, ўз яқинларидан ҳам кўрмаган жувон йўлаб юборди.

— Опа, бир умр сиздан қарздорман. Бу яхшилигингизни асло унутмайман, деганича опага мақтов ёғдиради.

— Қизим, шундай пайтда одам бир-бирига ёрдам бермаса, қўлаб-қувватламаса, уят бўлади. Сен ҳам менинг қизим тенгисан. Оналар фарзандига фақат яхшиликни тилайди, — дея Мунаввар опа Заринани бағрига босди. — Сен ҳеч нарсани ўйлама, бориб ишга жойлашганингдан кейин, агар эсингдан чиқмасам, пул жўнатарсан. Бўлмаса шарт ҳам эмас.

Шу тариқа ўн кунда барча ҳужжатлар тайёр бўлишини айтган Мунаввар опа Заринанинг паспортини олиб кетди. Айтилган муддат Зарина учун худди йилдек чўзилди. Бу орада онасидан ҳам кетишига рухсат олди. Фақат акаси қаршилик қилганида янғаси орага тушиб вазиятни юмшатиб берганини айтмаса, бошқа муаммо бўлгани йўқ.

Социалистларнинг ёки хурсандлигидан Мунаввар опадан қайси давлатга ишга юбораётганини ҳам сўрамабди. Қўнғироқ қилиб, билиб олмоқчи бўлди-ю, аммо фикридан қайтди. «Ҳар ҳолда ёмон жойга юбормаса керак» — ўзича ўйлади у.

Айтилган муддатдан уч-тўрт кун ўтиб, Мунаввар опаси ҳужжатлар ва самолёт чиптасини унга тутқазди. У Бирлашган Араб Амирликларига учушини шунда билди.

...Тошкентдаги халқро аэропортда ўзига ўхшаган яна икки нафар қиз билан Бирлашган Араб Амирликларининг Дубай шаҳрига жўнаш учун рўйхатдан ўтаётди, уларни кузатаётган йиғилган Мунаввар опани сўради. Йиғит эса опанинг зарур иши чиқиб қолгани, аммо кўнглиши хотиржам қилиб кетаверишлари мумкинлигини айтди. «Сизларни опанинг яқини кутиб олади. Ўша одам ижара уйига олиб бориб, ишга ҳам жойлаб қўяди. Опа унга тайинлаб қўйган» дея қўшимча қилди.

Зарина бир томондан ишга кетаётганидан хурсанд бўлса, бошқа томондан ўглининг йиғлаб қолгани ҳеч кўз олинмади кетмасди. Йўлда қизлар билан танишди. Улар ичимликлар чиқарадиган заводга ишлагани кетаётган экан. Қизлар ҳам Мунаввар опа иш топиб бергани ва харажатларни кўтарганидан хурсанд эди.

Ниҳоят, айтилган манзилга етиб боришди. У ерда Мунаввар Мўминованинг таниши Арслон деган йиғит кутиб олди. Ижарага олинган уйга жойлаштириб, қизларнинг паспортини йиғиб олди.

— Менда тургани маъқул. Ҳар ҳолда



бу ер бегона жой. Йўқотиб қўйишларинг мумкин. Хуллас, эрталадан ишга чиқасанлар, — деди.

Заринанинг ҳаммаиз бир жойда, яъни заводда ишласак бўлмайми, деган саволига истеҳзоли кулиб: «Завод. Қанақа завод? Сенлар меҳмонхонада ишлайсан. Нозик меҳмонларнинг кўнглини овлаб, пулни олсан. Тушундингларми?» деганча ўшқирди.

Қизларнинг бараварига «Мунаввар опа бизга бошқа жойда ишлашимизни айтган», деган гапи оғзида қолди.

— Опаларинг алдаган. Сизларни менга соғли у. Ҳар биринг учун 25 минг доллар сарфладим. Ўша пулларимни қайтариб берганларингдан кейин паспортни олсанлар. Марҳамат, ундан сўнг заводда ишлайсанми, уйингга кетасанми мени қизиқтирмайди. Аввал қарзларингни тўлаб қўясанлар, — деганича чиқиб кетди.

Афсуски, уларнинг бошқа йўли ҳам йўқ эди. Ташқарига чиқай деса, имконсиз. Яна қўлида ҳеч бир ҳужжат йўқ. Бировга арз қилиб бўлмаса. Тақдирга тан берган қизлар Мунаввар опасини лаънатлаганча, эракларнинг кўнглини овлай бошлади. Кунлар ўтди, йиллар ўтсада, улар қарзларини тўлай олмасди.

Бу вақтда Мунаввар Мўминова Бухоро вилоятида яшаб, Зарина каби ожиз қолган, пулга муҳтож қиз-жувонларни ўзининг тузоғига илиштириш билан овора эди. Буни қарангки, набиралар қуршовида кексалик гаштини суриш ёшида бўлган бу аёл оз эмас, кўп эмас нақд 15 нафарга яқин қизни Дубай шаҳрига фоҳишалик учун пуллаб юборди. Ўзбекистон Рес-

публикаси орқали кетишда муаммолар пайдо бўлганида у қизларни Қирғизистон пойтахти Бишкек орқали жўнатар эди.

Шу тариқа 1955 йилда туғилган Мўминова ўзига ўхшаган қабиҳ кимсалар билан жиноий тил бириктириб, одам савдоси каби жиноятни такрор ва такрор содир этверган. У ҳар гал моддий жиҳатдан қарам бўлган икки ёки ундан ортиқ шахсларга нисбатан жабрланувчининг шахсини тасдиқловчи ҳужжатларни олиб қўйиб, уни Ўзбекистон Республикасининг Давлат чегарасидан олиб ўтган ёки уларни чет элга қонунга хилоф равишда ушлаб турган ҳолда олиш-сотиб ёхуд одамларни улардан фойдаланиш мақсадида ёллаш, ташини, топшириш, яшириш ёки қабул қилиш жинояти, шунингдек, қонунга хилоф равишда валюта қимматликларини олиш ва ўтказиш, белгиланган тартибни бузиб чет элга чиқиш, Ўзбекистон Республикасига кириш ҳамда фибригарлик, яъни алдаш ёки ишонччи суиистеъмол қилиш йўли билан ўзанинг мол-мулкни талон-торож қилиш жиноятларини содир қилган.

Халқимизда «Кўза кунда эмас, куннида синади», деган гап бор. Ниҳоят, Мунаввар Мўминованинг ҳам жирканч ишларига чек қўйилди. Эътиборлиси, бу «ҳотамтой» аёл судда ҳеч бир қизни мажбуран Бирлашган Араб Амирликларига юборганини, уларга нима иш билан шуғулланиши олдиндан айтилгани ҳамда ҳеч бирининг паспортни олиб қўйилмаганини айтиб, ўзига қўйилаётган жазоларни енгиллаштирилишини сўради. Жиноят учун жазо муқаррар. Шу боис жиноят ишлари бўйича Бухоро вилоят суди биносининг очиқ суд мажлисида айбланувчи М.Мўминовага нисбатан Жиноят кодексининг тегишли моддаларига асосан ҳукм ўқилди. Энди у жабрланувчиларга етказилган моддий зарарни тўлаш билан бирга, умрининг кейинги тўрт йилини панжара ортида ўтказишга мажбур. Афсуски, нозик хилқат вакилларнинг бундай жиноятга қўл уриши, аёл деган муқаддас номга доғ тушираётгани кишини ранжитади.

Шавкат ҚУВВАТОВ,
Жиноят ишлари бўйича
Бухоро вилоят судининг судьяси

Яхшилик қил — сувга от...



Телевизорда маҳалла фуқаролар йиғинининг раиси мухбирга интервью берапти:

— Бир етимнинг тўйини ўтказдик. Кам таъминланган оилаларга ҳаммаша ғамхўрлик қилишимиз, бева-бечораларнинг ҳолидан хабар олаймиз. Мана, фалончи, писмалончиларга моддий ёрдам кўрсатдик. Учта оила фарзандларининг суннат тўйини ўтказдик....

Хуллас, ўзини ўзи реклама қилишга ўхшаб кетди. Бундай мурувватлар фақат ойнаижаҳон орқали эмас, турли йиғилишлар, учрашувлар, борингки, қаерда уч-тўрт киши жамланса, жаранглайди. Бу билан савоб, яхшилик охир-оқибат миннатга айланиб кетмайтими? Тасаввур қилинг, савобдан баҳраманд бўлган ночор одамга, унинг фарзандларига, яқинларига бу қандай таъсир қилади? Боши этилиб, кўнгли баттар ўқсимаймиди? Олган ёрдами татийдими? Ахир, яхшилик қил — сувга от... деган нақд бор.

Ҳа, бугун кўпчилигимиз бу каби миннатларни кўравериб, эпитаве-риб, ўрганибам, кўникибам қолдик, ростки. Мана, яқиндагина танишларимдан бири уй-жой тиклашга тушди.

Асли янги иморат солишга қурби етгулик эмас эди. Бунни унинг ўзи ҳам жуда яхши биларди, тушунарди. Лекин на илож, эски, тобора нураб, тўкилиб бораётган уйни янгиламаса ҳам бўлмасди-да. Бир ёқда тирикчилик, бир ёқда қурилиш ташвиши билан қийналиб қолди. Қариндош-уруғ, таниш-билишларнинг кўмаги ҳам янги уй харажатларидан ортмади. Шунда у ўйлай-ўйлай маҳалладаги «янги бой»ларнинг биридан минг истиҳола билан қарз сўради. Уй ҳам битди. Танишим энди ти-

«Жамият» муҳокамага чорлайди

ришиб-тирмашиб қарзни қайтариш ҳаракатига тушди. «Янги бой» эса уч киши тўпланса бас, гап бермайди:

— Мана, қўшнимиз фалончи уй-жой қилиш учун фалон сўм қарз сўради, бердик! Керак бўлса, яна берамиз, дедик. Иморати битди, бола-чақаси билан яйраб-яшнаб яшаяпти. Шунақа бечораҳол, камбағал одамларни қўллаб-қувватлаб туриш керак-да. Нима дедингиз?

Бу гап тўйда, азада, чойхонада, кўчада ҳам айтилади, айтилаверади. Ўша фалончи ҳар гал ҳовлиси остонасига қалам қўяётиб, худди бегона хонадонга кираётгандай ётсирайди, юраги истиҳола, хижолатдан нимта-нимта бўлгандай туюлаверади, туюлаверади...

Бундай манзаралар сизга ҳам нотаниш эмас, тўғрими?!

Зилола РАҲМОНОВА

ЭЪЛОН ЭЪЛОН ЭЪЛОН

АТ Халқ банки Тошкент шаҳар филиали банкдан ташқари махсус кассалар ташкил этиш мақсадида замонавий буткалар яратиш бўйича танлов эълон қилади.

Мурожаат учун телефон: 0 (371) 281-47-13

Ўзбекистонда 2022 йилда аҳолини рўйхатга олиш ўтказилади. Охири бор аҳолини рўйхатга олиш 1989 йилда ўтказилган.



«ЭРКАКНИНГ ТЕЗ ЮРГАНИ, АЁЛНИНГ ЭСА СЕКИН ҲАРАКАТ ҚИЛГАНИ ЯХШИДИР»

**Ғиёсиддин Хондамир «Мақорим ул-ахлоқ» асарида
Ҳазрат Алишер Навоий ҳаётига доир бир ибратли
мутойибани келтиради.**

«Олий шаъни Амирнинг танишларидан бўлган кампир тегирмон бо-расидаги даъво юзасидан тинимсиз девонга келиб-кетар ва жанжал қи-ларди. Ул ҳазрат унга насиҳат қилиб:

— Бундай ишлар учун эринг келиб-кетгани маъқул, — дедилар.

У кампир бунга жавобан:

— Тирикчилигимизнинг ўтиши ана шу тегирмоннинг тасарруфимиз-га ўтишига боғлиқ, шу сабабдан мен эрим билан биргаликда бу ишнинг орқасидан югураимиз, — деди.

Ул ҳазрат яна бир марта аёлларнинг бундай ишлар кетидан югуриб юриши муносиб иш эмас, дедилар-да, қуйидаги байтни чиройли сўзлар жарангловчи тилларига келтирдилар:

**Мард шитобан бех ва зан бо даранг,
Орд нахизад чу бижунбад ду санг.**

(Мазмуни: эркакнинг тез юргани, аёлнинг эса секин ҳаракат қилгани яхшидир. Агар [тегирмондаги] тошнинг ҳар иккаласи ҳам [бараварига] айланса, ун чиқмайди).

Оила саодати, хотиржамлигининг муҳим шартларидан бирининг Навоий талқинидаги форсий ифодасидан кўринмоқдаки, мутафаккир бу тилда ҳам анча «кўп ва хўп» ёзганлар.

Қуйида ана шу фикримизга айдинлик киритувчи айрим мисолларга мурожаат қиламиз:

**Ба пири, эй жавон, гар давлати айи ул-яқин хоҳи,
Ғубори роҳи пирон тўтиё кун дар жавонихо.**

Яъники, эй йигит, қариганда асл ҳақиқат гавҳарини (айнул яқин давлатини) топишни истасанг, ёшликда улуглар изи тупроғини кўзингга тўтиё қил.

«Айн-ул яқин»га тасаввуф лугатларида «Кўз билан кўрар даражада кўриб, мушоҳада этиб билмоқ. Масалан, узоқда бир тугун кўрмоқда-миз. У ерда олов борлигини илман биламиз, демакдир. Бу билиш даражасига «илман яқин» деймиз. Оловга яқин келиб, кўзимиз билан кўрсак, бунга «айнал яқийн» билиш дейилади. Бор ҳисларимиз ила оловнинг борлигини ва бошқа сифатларини билсак, бу билишимиз даражасига «Ҳаққал яқийн» дейилади» дея таъриф берилди.

Демак, Навоий фикрича, маънавий даражанинг ортиши, инсоннинг камолот касб этиши улуг зотларнинг ҳурмат-эҳтиромини жойига қўйиш, ҳатто, хизматларини ихлос билан бажаришга боғлиқ.

Навоийнинг ҳикматларида олам ва одам муносабати, умрнинг ўткин-чилиги, дунёнинг фанийлигига доир таъсирли тасвирларни, ифодаларни топамиз. Шоир бизни ҳушёр тортиришга мажбур қиладиган воқеа-ҳодисаларга диққат қаратади.

**Агар хароб бувад хонаи жаҳон, чи ажаб,
Ки дид хона, ки обод монд бар сари об?**

Агар бу олам уйи хароб бўлса, бунинг сира ажабланидан жойи йўқ, зеро, уй-нинг сув устида обод турганини ким кўрибди?

Шу ўринда «Сабъайи сайёр» досто-нидаги бу оламни сув устидаги яр-мидан кўпи ниҳон турган каттақон («улуғрак») кесакка менгзалганини эслаш фойдалан холи бўлмайди:

**Эй кўнгил, боқмагил жаҳон ишига
Ки жаҳон қилмади вафо кишига.
Бир улуграк кесак эрур бу жаҳон
Ки эрур кўпраги сув ичра ниҳон...**

Навоийнинг фикрича, умрни мазмунли ўтказишнинг муҳим шарты тақво (парҳезкорлик, Ал-лоҳдан ҳақ-рост кўрқишлик, гуноҳлардан тийилиш) орқали нафсни енгишдир:

**Оқибат хоҳад ишкаст
аз марг шохи нахл умр,
Бех зи зўри дасты тақво
нафсро додан ишкаст.**

Яъни, алал-оқибат ўлим умр дарахтининг шохини синдиради. Шундай экан, тақво қў-лининг кучи билан нафсни син-

дирган яхшидир.

Нафе синиши учун эса унинг энг яқин ёрдамчиси — кибрни енгиб, уни тавозега — камтаринликка ай-лантирмоқ лозим. Мумтоз шоирларимиз бу борада кўпинча тупроқ деталдан фойдаланади.

Аҳмад Яссавий «Тупроқ бўлгин, олам сени босиб ўтсин» деганда айнан шу фазилатни назарда тутган. Сўфи Оллоёр кўёш қиши билан илк бор «рухсорайи хок», яъни тупроқнинг юзнинг ўпишига диққат қара-тишимиз, бу ҳодисадан ибрат олишимизни истади:

**Агар ўрнинг бўлса аълоий офоқ,
Кўёшдек ўп туриб рухсорайи хок.**

Алишер Навоий ҳам туркий ҳикматларидан бири-да, агар марлуд, яъни дуоиси рад этилмайдиганлардан бўлмоқ истасанг, тупроқ бўлгин, дейди.

Форсий ҳикматларида эса бу мавзунинг ўзига ҳос гўзал бадиий ифодасига дуч келамиз:

**Чун баландиро фитодан лозим омад, паст бош,
Нест мумкин уфтодан ҳеч гаҳ бар хоки паст.**

Яъни, юксакка кўтарилганларнинг бир куни паст-лаши ҳақ экан, сен пастда юравер, чунки тупроқда ётган кишининг йиқилиши мумкин эмас. Халқимиз орасида «беш кунлик дунё» ибораси бот-бот қўллани-лади. Бу ўткинчи, тезда ўтувчи дунё маъноларини бе-ради.

Нақшбандия тариқати устозларидан Шайх Муҳам-мад Нуруллоҳ Жазарий айтадилар: «Бугун бирор дар-динг, гаминг бўлса, Раббингга йўналиб: «Менинг оғир дардим, гамим бор», демагин. Дардингга, гамингга юзланиб: «Менинг буюк Раббим бор!» — дегин».

Ҳа, ҳазрат Алишер Навоийнинг туркий ҳикматла-ригина эмас, форсийда битган ҳикматлари ҳам бизга одам ва олам, умр мазмуни, ҳаёт ҳақиқати ҳақида қим-матли ўғитлар беради.

**Абдумурод ТИЛАВОВ,
филология фанлари номзоди,
Алишер Навоий номидаги
ТошДўТАУ доценти**

Ҳадис

Расулulloҳ (с.а.в.) иссиқ таомни то-ғни ейиш имкони бўлмагунча тановул қи-лишдан ман этдилар.

Табароний ривояти.

Расулulloҳ (с.а.в.) овқат ва ичимликка пуфлашдан ман этдилар.

Ибн Аббос (р.а.) ривояти.

Расулulloҳ (с.а.в.) кишини тик туриб ичимлик ичишдан ман этдилар.

Термизий ривояти.

Расулulloҳ (с.а.в.) олтин ва қумуш идишда ичимлик ичишдан, шундай идишда овқатланишдан ва шулардан тайёрланган (ўтиричда) ўтиришдан ҳамда (эркаклар-ни) кимхоб ипакли кийим кийишдан ман этдилар.

Бухорий ривояти.

Б-ҲАВО

8 февраль	+7°C	0°C
9 февраль	+9°C	+4°C
10 февраль	+11°C	+5°C
11 февраль	+9°C	+4°C
12 февраль	+13°C	+3°C
13 февраль	+10°C	+2°C
14 февраль	+8°C	+2°C

ob-havo.uz сайтидан олинган

ЖАМИЯТ

Муассислар:
Фуқаролик жамияти шакллани-шини мониторинг қилиш мустақил институти.

Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бош-қаруви академияси.

Ўзбекистон Нодавлат нотижорат ташкилотлари миллий ассоциацияси.
Ўзбекистон Мустақил босма оммавий ахборот воситалари ва ахборот агентликларини қўллаб-қувватлаш ва ривожлантириш жамоат фонди.

Ўзбекистон Савдо-саноат палатаси.
«Маҳалла» хайрия жамоат фонди.

Тадбиркорлар ва ишбилармонлар ҳаракати — Ўзбекистон Либерал-де-мократик партияси.

Ўзбекистон экологик ҳаракати.
Ўзбекистон Республикаси Эколо-гия ва атроф-муҳитни муҳофаза қилиш давлат қўмитаси.

«Фуқаролик жамияти — Гражданское общество — Civil society» журнали.

Бош муҳаррир

Максуд ЖОНИХОНОВ

Таҳрир ҳайъати:

Рустам Комилов
Рустам Қосимов
Борий Алихонов
Акмал Саидов
Саид-Абдулазиз Юсупов
Шавкат Жавлонов
Руфат Нейматов
Феруза Мирзақомилова

Газета таҳририятнинг компью-тер бўлимида саҳифаланди.
«Шарқ» нашриёт-матбаа акци-ядорлик компанияси босмаҳона-сида чоп этилди.

Манзил: Буюк Турон кўчаси 41.
Буюртма рақами Г-214 Адади: 2508.

Жума куни чиқади.
Қоғоз бичими А-3, ҳажми 2 босма табок, Баҳоиси келишилган нарҳда.

Газета Ўзбекистон матбуот ва ахборот агентлигида 2006 йил 0010-рақам билан рўйхатга олин-ган.

ISSN 2010-7722

Навбатчи: Хайрулло Астанкулов

Дизайнер: Беғали Эшонкулов

100000, Тошкент шаҳри Буюк Турон кўчаси 42.
Маълумот учун телефон: (71) 233-72-77, 236-10-87.
Реклама ва эълонлар учун: Электрон почта: jamiyat@umail.uz
Газета индекси — 131
«ЖАМИЯТ»дан олинган маълум-отларда манба сифатида газета номи кўрсатилиши шарт.

ЎЗА якуни:
Топширилган вақти: 19.15
1 2 3 4 5

